

VERSLAG SESSIE 7
GROOT ONDERHOUD 2017
1 DECEMBER 2017

PARTICIPATIE EN ERFGOED

Datum :	vrijdag 1 december 2017
Coördinator sessie:	Hildegarde Vangenechten, Gregory Vercauteren
Voor verslag :	Michelle Van Meerhaeghe

Participatie:

- is een nieuwe functie binnen het Cultureelerfgoeddecreet, vele erfgoedwerkers zijn nog aan het verkennen wat deze functie precies betekent;
- is veel ruimer dan publiekswerking alleen. Het gaat om samen initiatieven op touw zetten, samen beslissingen nemen en uitvoeren. Het publiek wordt cocreant;
- zou, net om deze redenen, niet enkel door de publiekswerkers moeten worden opgepikt. De hele organisatie zou de participatieve werking moeten onderschrijven;
- begint vaak bij een aantal mensen die een gezamenlijke interesse delen.

Deze stellingen werden tijdens de sessie in de kijker gezet aan de hand van drie concrete cases.

Case 1: La Rose Blanche (Kris Kaerts & Polyxeni Roumeliotis)

Het project van café La Rose Blanche is een kwetsbaar, kleinschalig initiatief in een moeilijke buurt, maar kan net daarom een inspirerend voorbeeld blijken. Het initiatief werd opgevat als een film die het verhaal van het historische café, zijn klanten en de Molenbeekse buurt vertelt. Kris en Polyxeni zijn ervan overtuigd dat zo'n initiatief uitstekend participatief gevoed kan worden en dat het de gemeenschap versterkt. Er werd gestart vanuit een crowdfundingactie. Maandelijks wordt er een activiteit georganiseerd voor mensen die financiële ondersteuning gaven. De invulling van deze activiteiten wordt gekozen op vraag van klanten, de eigenaars, de coördinatoren ... Zo werd er bv. een tentoonstelling opgebouwd op basis van door klanten ingezonden foto's. Dit resulteerde uiteindelijk in een omvangrijke en succesvolle tentoonstelling op de plek waar de Molenbeekse Grieken hun oorsprong kennen. De tentoonstelling is in haar opbouw en materiaalgebruik een hommage aan de lokale arbeidersgemeenschap. Naar aanleiding van deze tentoonstelling kwam de groep ook in contact met Grieken die al lang uit Molenbeek vertrokken waren.

Case 2: Het Geheugen van Oost (Marijke Oosterbroek van Amsterdam Museum)

Het Geheugen van Oost is een Nederlands voorbeeld van een digitaal platform dat inhoudelijk helemaal gevuld wordt door de inwoners van de stad. Het initiatief is tevens een voorbeeld van hoe er in de context van een wijk op een participatieve manier rond erfgoed gewerkt kan worden.

Het Geheugen van Oost is begonnen als een tijdelijke tentoonstelling en een website onder de hoede van Amsterdam Museum. Maar er kwam zoveel kritiek op de sluiting dat er besloten werd om de website actief te houden. Mensen hielden echt van de kans om op een laagdrempelige manier hun verhaal te vertellen en in contact te treden met buurtbewoners. Nu, vijftien jaar later, is de website nog steeds actief en succesvol. Er zijn daarnaast volgens hetzelfde principe ook bijkomende websites gebouwd voor buurtwinkels, voor het westelijke deel van de stad en een algemene overkoepelende website 'hart.amsterdam.nl'. Het Amsterdam Museum blijft de host.

Op het platform wordt zo weinig mogelijk aan censuur gedaan. Het participatieve idee wordt daardoor zo ver mogelijk doorgetrokken. Berichten worden enkel verwijderd als die de grenzen van de wet overschrijden. Wanneer een bericht té ver gaat, wordt er getracht om het probleem op een menselijke manier aan te pakken door bijvoorbeeld te vragen om het gesprek op een andere plek voort te zetten.

Case3: Bloemencorso Loenhout

Het Bloemencorso van Loenhout is exemplarisch voor het sociaal engagement van een volledige gemeenschap, oud én jong. Sinds 1952 wordt elk jaar een bloemencorso georganiseerd in Loenhout. De gemeente is onderverdeeld in verschillende buurtschappen, en ieder buurtschap kan werken aan een wagen. Alles gebeurt door vrijwilligers, inwoners van Loenhout. Er wordt altijd een balans gezocht tussen competitie, creativiteit en gemeenschapszin. Alle buurtschappen moeten zelf in hun financiering voorzien. Dat doen ze onder meer door de verkoop van dingen en de organisatie van activiteiten. Veel erfgoedverenigingen ondervinden traditioneel problemen om jongeren te motiveren. Het Bloemencorso van Loenhout ondervindt die problemen niet. Jongeren zijn echt trots om mee te mogen werken aan de wagens. Het Bloemencorso creëert een gevoel van samenhang in de gemeente, de vrijwilligers zijn dan ook jaar na jaar enorm gemotiveerd en enthousiast.

Vragenronde

De sessie werd afgerond met een vragenronde. Daarin kwamen volgende zaken aan bod:

- Moeten musea niet meer 'buurthuizen' worden en dat als de weg naar cocreatie, participatie en eigenaarschap zien?
- Hoe zit het met de ondersteuning door erfgoedcellen, bewaren, documenteren?
- Eigenaarschap: hoe kan dit doorvloeien naar andere aspecten van het museumwerk? Bijvoorbeeld in onderzoek?
- Musea zijn instituten die veel kwaliteit bieden en waar mensen vandaag nog steeds een zeker vertrouwen in hebben, een vertrouwen dat ze elders vaak niet meer hebben.
- Hoe zit het met duurzaamheid en sociale cohesie? Geschiedenis en erfgoed kunnen helpen om mensen zich meer met erfgoed verbonden te laten voelen.

De drie cases vormden uitstekende voorbeelden van hoe participatie een positieve impact heeft op de ontwikkeling van verbonden gemeenschappen. Door actieve medewerking van het publiek te verwachten, stijgt de waardering van het initiatief binnen de lokale gemeenschap. Elk van de drie cases haakte in op aspecten als cocreatie, diepgaande passie van betrokkenen bij het project en de structurele organisatie van dergelijke initiatieven. Participatie zet in vele gevallen inderdaad de traditionele structuur van een organisatie initieel wat op zijn kop. Maar de *return-on-investment* die participatie vaak tot gevolg heeft, maakt dit de inspanning helemaal waard.